

Research Paper

The effectiveness of cognitive-behavioral therapy on academic procrastination and self-efficacy of female students

Leila Jarestan Doguri¹ , Leila Moqtadar^{2*}

1. M.A. in General Psychology, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

2. Assistant Professor, Department of General Psychology, Rasht Branch, Islamic Azad University; Rasht, Iran

Citation: Jarestan Doguri L, Moqtadar L. The effectiveness of cognitive-behavioral therapy on academic procrastination and self-efficacy of female students. J Child Ment Health. 2024; 11 (1):81-93.

URL: <http://childmentalhealth.ir/article-1-1412-en.html>

 [10.61186/jcmh.11.1.7](https://doi.org/10.61186/jcmh.11.1.7)

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Cognitive-behavioral therapy, academic procrastination, self-efficacy, students

Background and Purpose: Different biological, environmental, cognitive, motivational, individual, and collective factors affect the student's academic achievement or failure. This study aimed to investigate the effectiveness of cognitive-behavioral therapy on academic procrastination and self-efficacy of female students.

Method: This research was experimental with pretest-posttest control group design. The population included all the female students at grade 11 in Rasht during the academic year 2018-2017. A sample of 30 students with the highest academic procrastination score and lowest self-efficacy score were selected by cluster sampling and then assigned to the experimental and control groups (15 students per group). The most recent Iranian standardized version of Academic Procrastination Questioners of Solomin& Roth Bloom (1984) and Self-Efficacy Questionnaire of Sherer (1982) were carried out on the groups at the pretest and posttest stages. After conducting the pretest, the experimental group underwent eight 45-sessions of Ellis's cognitive-behavioral therapy (2004), while the control group received no training except the routine school education. Data were analyzed by SPSS-16 and univariate covariance statistical method.

Results: Findings showed that the cognitive-behavioral therapy was significantly effective on students' academic procrastination ($F=15.61$, $p<0.01$) and students' self-efficacy ($F= 7.64$ and $P<0.01$).

Conclusions: In general, results indicated that cognitive-behavioral therapy was significantly effective in improving the student's psychological characteristics. Therefore, it is suggested to use this method to decrease academic procrastination and to increase self-efficacy in schools and clinics.

Received: 21 Jan 2024

Accepted: 30 May 2024

Available: 31 Aug 2024

* **Corresponding author:** Leila Moqtadar, Assistant Professor, Department of General Psychology, Rasht Branch, Islamic Azad University; Rasht, Iran

E-mail: Moghtaderleila@yahoo.com

Tel: (+98) 1333422153

2476-5740/ © 2024 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Academic procrastination and self-efficacy are among the motivational and controllable variables which are recently paid so much attention by the researchers (3, 4). Research indicates that academic procrastination is a serious threat to the academic performance and achievement of the students (9,10). Zhang& Feng found that the more the task is irritating for the student, the more likely is the student to procrastinate it (12). Also, Rozental et al. suggested that the interaction between expectancy, value, impulsiveness and time is an explanation for procrastination (13). The expected value theory has also indicated self-efficiency as a motivational factor causing procrastination (14). Self-efficacy refers to an individual's belief in his or her capacity or capability to produce specific performance attainments or to cause a certain result. The one's level of self-efficacy can affect his or her self-confidence to face with challenging tasks (18). Alongside, results of a study (19) showed that self-efficacy has significant positive relation to academic procrastination. Also, self-efficacy can predict academic procrastination (20).

Regarding what is said and taking into account the high effect of academic procrastination and self-efficacy on student's performance, it is highly important to take some effective interventions. In recent years, numerous studies have been conducted to investigate the effectiveness of cognitive-behavioral therapy (CBT) on psychological variables. Also,

researches (26&30) suggest that CBT is effective in reducing academic procrastination. Therefore, regarding the increase of academic procrastination among the new generation of students and as a result of its effect on their academic procrastination and psychological traits, this study was conducted to investigate the effectiveness of CBT on academic procrastination and self-efficacy of secondary school students in Rasht.

Method

The study was conducted with experimental pretest-posttest control group design. The population included all the female students at grade 11 in Rasht during the academic year 2017-2018. The research sample was consisted of 30 students with the highest procrastination and lowest self-efficacy score, selected by cluster sampling and then randomly assigned to the groups. Data were collected by the latest Iranian standardized version of Academic Procrastination Questioner of Solomin& Roth Bloom (33, 34) and Self-Efficacy Questionnaire of Sherer (35& 36). After carrying out the pretest, the experimental group underwent eight 45-min sessions of Ellis CBT (37). Upon the end of the training, both groups underwent the posttest. Data were analyzed by SPSS-16 and univariate covariance.

Results

Indices of descriptive statistics of dependant variables of both groups at the pretest and posttest are shown in table 1.

Table 1. Statistical indices of dependant variables in the experimental and control groups at the pretest and posttest

Variable	Group	Pretest		Posttest	
		Mean	SD	Mean	SD
Self-efficacy	Experimental	48.21	9.21	58.44	2.85
	Control	47.09	10.33	46.63	2.85
Academic Procrastination	Experimental	75.54	8.03	59.82	2.86
	Control	74.91	7.41	76.78	2.86

Results of descriptive statistics in table 1 indicate that the mean scores of self-efficacy and academic procrastination in the posttest increased and decreased, respectively. To investigate the findings in the inferential level, besides investigating the assumptions and approving them, univariate covariance was used. Regarding the results of univariate covariance, CBT was effective on academic procrastination ($F=15.61, p<0.01$). The significant effect of CBT on academic procrastination indicates that the mean score of dependent variables is different in the experimental and control groups. The effect size of 0.38 shows that this variation is at a medium level in the population. Also, considering the results of univariate covariance, CBT was significantly effective on the self-efficacy of students ($F=7.64, p<0.01$). This result indicates that the mean score of dependent variables is different in the experimental and control groups. The effect size of CBT on the population was small.

Conclusion

This study aimed to investigate the effectiveness of CBT on academic procrastination and self-efficacy of female students. Findings indicate that CBT decreases academic procrastination in students. Results are in consistency with previous researches (24-26) which indicated the effect of CBT on decreasing the academic procrastination.

To explain this result, it can be said that CBT includes techniques like stimulus signs, time management, targeting, learned industriousness, automaticity, stimulus control, modeling, performance achievement, goal implementation, spiral success and fusion which in general aim to solve the problems caused by procrastination (13).

Also, results show that CBT was effective in increasing self-efficacy of students. Results coincide with previous researches (27-30) in respect of CBT's effect on self-efficacy.

To explain these results, it can be said that cognitive change causes some behavioral and emotional changes (25). Whereas self-efficacy is the cognitive dimension of self-assessment, this

approach increases self-efficacy by correcting and changing the ineffective cognitive components which decrease self-efficacy (30). Therefore, due to the research limitations, including failure to control all the demographic variables of the sample, lack of full matching of the sample and inactivity of control group, it is suggested to remove these limitations in future researches. Also, based on the results, the school counselors and psychotherapists are suggested to use this program in different school schedules directly or indirectly, so that we can witness the promotion of students' academic performance and psychological indices.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article was extracted from the M.A. thesis of the first author in the field of General Psychology at Rasht branch of Islamic Azad University. Its scientific permission bearing No. 11720705962059 was issued by the university on 18.10.2017 and it was successfully defended on 13.09.2018. The executive

permission of intervention on the sample individuals was issued by Rasht Education Organization in February 2018. It is worth mentioning that other ethical considerations like confidentiality, anonymity and gaining the informed consent were observed in this research.

Funding: This study was conducted with no financial support from any organization.

Author's Contribution: The first author conducted the research and was in charge of gathering the data, while the second one was the supervisor and the corresponding author. Both of them read the article and approved it.

Conflict of interest: There is no conflict of interest in this study and the results have been reported clearly with no bias.

Data Availability: The senior author has the research data and materials which shall be provided to other researches upon their logical request.

Acknowledgments: The authors would like to appreciate all the participants, the schools principals and other instructors or people who helped us in this research.

اثربخشی درمان شناختی - رفتاری بر اهمال کاری تحصیلی و خودکارآمدپنداری دانش آموزان دختر

لیلا جارستان دوگوری^۱، لیلا مقتدر^{۲*}

۱. کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

۲. استادیار، گروه روان‌شناسی عمومی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

چکیده

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:

درمان شناختی - رفتاری،
اهمال کاری تحصیلی،
خودکارآمدپنداری،
دانش آموزان

زمینه و هدف: در پیشرفت و افت تحصیلی دانش‌آموزان عوامل متعدد زیستی، محیطی، شناختی، انگیزشی، فردی یا جمعی نقش دارند. در این ارتباط پژوهش حاضر با هدف تعیین اثربخشی درمان شناختی - رفتاری بر اهمال کاری تحصیلی و خودکارآمدپنداری دانش‌آموزان دختر انجام شد.

روش: طرح پژوهش از نوع تجربی با پیش‌آزمون - پس‌آزمون و گروه گواه بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان دختر پایه یازدهم شهر رشت در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۶ بود. نمونه‌ای به حجم ۳۰ نفر با بیشترین نمرات اهمال کاری و کمترین نمرات خودکارآمدپنداری با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و در دو گروه (۱۵ دانش‌آموز در هر گروه) آزمایش و گواه جای‌دهی شدند. سپس آخرین نسخه هنجار شده در ایران پرسشنامه‌های اهمال کاری تحصیلی سولومون و راث بلوم (۱۹۸۴) و خودکارآمدپنداری شرر (۱۹۸۲) در دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون روی هر دو گروه آزمایش و گواه اجرا شد. پس از اجرای پیش‌آزمون، گروه آزمایش تحت هشت جلسه ۴۵ دقیقه‌ای درمان شناختی - رفتاری الیس (۲۰۰۴) قرار گرفت. گروه گواه در طی فرایند پژوهش فقط آموزش‌های معمول مدرسه را دریافت می‌کرد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 16 و روش آماری کوواریانس تک‌متغیره تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج به‌دست آمده نشان داد که اثر درمان شناختی - رفتاری بر اهمال کاری تحصیلی دانش‌آموزان با $F(15/61)$ و خودکارآمدپنداری دانش‌آموزان با $F(7/64)$ مؤثر بوده است ($P < 0/01$).

نتیجه‌گیری: به‌طور کلی نتایج، حاکی از تأثیر معنادار درمان شناختی - رفتاری بر بهبود شاخص‌های روان‌شناختی دانش‌آموزان بود؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود از این روش برای کاهش اهمال کاری تحصیلی و بهبود خودکارآمدپنداری در مدارس و مراکز درمانی استفاده شود.

دریافت شده: ۱۴۰۲/۱۱/۰۱

پذیرفته شده: ۱۴۰۳/۰۳/۱۰

منتشر شده: ۱۴۰۳/۰۶/۱۰

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

* نویسنده مسئول: لیلا مقتدر، استادیار، گروه روان‌شناسی عمومی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

رایانامه: Moghtaderleila@yahoo.com

تلفن: ۰۱۳-۳۳۴۲۲۱۵۳

مقدمه

دانش‌آموزان هر جامعه از مهم‌ترین عناصر تشکیل‌دهنده نظام آموزش و پرورش آن جامعه‌اند و رشد و اعتلای شناختی، رفتاری، ذهنی و هیجانی آنها می‌تواند به بهبود وضعیت آموزشی و پیشرفت علمی کشور کمک کند؛ بنابراین می‌توان گفت که دوره‌های تحصیلی یکی از مهم‌ترین دوران زندگی است؛ زیرا که بر سایر ابعاد زندگی تأثیرگذار است (۱). در پیشرفت و افت تحصیلی عوامل متعددی تأثیرگذار هستند که شامل عوامل زیستی، محیطی، شناختی، انگیزشی، فردی یا جمعی می‌شود. با وجود این توجه پژوهشگران بیشتر به متغیرهای قابل مهار، قابل افزایش، و پیش‌بینی‌پذیر جلب شده است و نتایج این پژوهش‌ها به افزایش امید برای بهبود نظام آموزشی منجر شده است (۲). از جمله متغیرهای انگیزشی و قابل مهار که بیشتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته، اهمال کاری تحصیلی^۱ و خودکارآمدپنداری^۲ است (۳، ۴).

اهمال کاری تحصیلی زمانی رخ می‌دهد که دانش‌آموز، تکالیف مربوط به وظایف تحصیلی را به تأخیر می‌اندازد. برای اینکه چنین تأخیرهایی به‌عنوان اهمال کاری در نظر گرفته شود، دانش‌آموز به‌طور داوطلبانه با وجود اینکه انتظار دارد وضعیت بدتری داشته باشد، تأخیر را انتخاب می‌کند. تأخیرهایی که در اهمال کاری تحصیلی مشاهده می‌شود ممکن است ناشی از شروع دیرنگام یا انحرافات تکانشی در طی تکلیف باشد (۵). چنین تأخیرها و انحرافات به عوامل شخصیتی مانند تکانشگری^۳ و ترجیح برای رضایت کوتاه‌مدت^۴، نقص در برنامه‌ریزی^۵ و خودتنظیمی^۶، خودکارآمدپنداری پایین، خستگی، انرژی کم، و اجتناب از کار مربوط است (۶).

اهمال کاری تحصیلی یک پدیده یادگیری مشترک است که به‌طور به تأخیر در کارها و فعالیت‌های یادگیری و در نتیجه کاهش کیفیت و کمیت یادگیری دانش‌آموزان منجر می‌شود و به‌عنوان یک رفتار مشکل‌ساز رایج و جهانی شناخته می‌شود (۷). اهمال کاری تحصیلی که

در بین دانش‌آموزان در تمام سطوح تحصیلی رایج است، با پیامدهای منفی مانند شکست همراه است (۸). بسیاری از پژوهش‌ها نشان می‌دهد که اهمال کاری تحصیلی تهدیدی جدی برای موفقیت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است (۹، ۱۰). همچنین اهمال کاری تحصیلی همراه با اضطراب^۷، بستری برای بروز رفتارهای پرخطر است (۱۱). با وجود این پژوهش‌های اندکی به درمان اهمال کاری تحصیلی پرداخته‌اند و بیشتر به نقش عوامل تأثیرگذار در بروز اهمال کاری تحصیلی اشاره شده است. نتایج یک پژوهش (۱۲) نشان داد که هر چه فعالیت برای دانش‌آموز آزاردهندگی بیشتری داشته باشد، احتمال به تعویق انداختن آن بیشتر است. روزنتال و همکاران نیز تعامل چهار متغیر انتظار^۸، ارزش^۹، تکانشگری^{۱۰}، و زمان^{۱۱} را به‌عنوان تبیینی برای اهمال کاری پیشنهاد می‌دهند (۱۳). در نظریه‌های ارزش مورد انتظار^{۱۲} (ویگفیلد و اکلس^{۱۳}) این اسامی، نظریه انگیزش زمانی^{۱۴} (استیل و کونینگ^{۱۵})، و الگو دو بعدی زمان‌گرا^{۱۶} (استرونک^{۱۷}) نیز به تأثیر خودکارآمدپنداری به‌عنوان یک عامل انگیزشی بر رفتار اهمال کاری اشاره شده است (۱۴).

خودکارآمدپنداری به باور فرد به توانایی یا شایستگی خود برای انجام موفقیت‌آمیز یک هدف یا کار یا تأثیرگذاری بر یک نتیجه اشاره دارد. ارزیابی خودکارآمدپنداری ممکن است کلی باشد، مانند یک وظیفه معین (مانند فعالیت بدنی)، یا مربوط به تخصص در یک حوزه خاص باشد (برای مثال سلامت، کار، امور مالی و...) (۱۵). بندورا^{۱۸} (۱۹۷۷) خودکارآمدپنداری را به‌عنوان یک انتظار کارآمدی توصیف می‌کند که در آن فرد به انجام یک اقدام خاص و ایجاد یک نتیجه خاص اعتقاد دارد. خودکارآمدپنداری یک ویژگی نیست، که مجموعه‌ای از باورها است. فرد باید باور داشته باشد که می‌تواند با اعمال خود تأثیرات خاصی داشته باشد و در شرایط سخت استقامت خواهد کرد. باور افراد به کارآمدی خود تأثیر مستقیمی بر تحقق اهداف آنها دارد (به نقل از ۱۶).

1. Academic procrastination
2. Self-efficacy
3. Impulsiveness
4. Preference for short-term gratification
5. Deficiencies in planning
6. Self-regulation
7. Anxiety
8. Expectancy
9. Value

10. Impulsiveness
11. Time
12. The expected value theory
13. Wigfield and Eccles
14. The temporal motivation theory (TMT)
15. Steel and Konig
16. The time-oriented two-dimensional model
17. Strunk
18. Bandura

خودکارآمدپنداری در چارچوب نظری شناختی اجتماعی بندورا قرار دارد. بر اساس این نظریه، عملکرد انسان به سه مجموعه از عوامل متقابل بستگی دارد. عامل شخصی^۱ (شناخت، احساسات). عامل اجتماعی / محیطی^۲ (کلاس درس، تمجید از معلم) و عامل رفتاری^۳ (حضور در مدرسه، تکمیل تکالیف) (۱۷). افراد با خودکارآمدپنداری بالا، وظایف دشوار را تکلیفی می دانند که می توانند و باید بر آن مسلط شوند، بنابراین می توانند به سرعت پس از شکست بهبود یابند. برعکس افراد با خودکارآمدپنداری پایین تمایل دارند کارهای دشوار را تهدیدی ببینند که باید از آن اجتناب کنند؛ بنابراین، هنگامی که با شکست مواجه می شوند، اغلب به سرعت تسلیم می شوند. سطح خودکارآمدپنداری می تواند بر اعتماد به خود^۴ افراد در مواجهه با وظایف کشاکش برانگیز و علاقه آنها به وظایف تأثیر بگذارد (۱۸). در همین راستا نتایج پژوهشی (۱۹) نشان داد که خودکارآمدپنداری با پیشرفت تحصیلی^۵ ارتباط مثبت و معنادار دارد. همچنین خودکارآمدپنداری می تواند اهمال کاری تحصیلی را نیز پیش بینی کند (۲۰). نتایج پژوهش دیگر (۲۱) افزایش خودکارآمدپنداری را پیش بینی کننده افزایش عملکرد تحصیلی و کاهش اهمال کاری تحصیلی در دانش آموزان می داند.

با توجه به مطالبی که گفته شد و اثر فراوان اهمال کاری تحصیلی و خودکارآمدپنداری بر عملکرد دانش آموزان، لزوم مداخله مؤثر از اهمیت ویژه برخوردار است. امروزه یکی از روش های مداخله، درمان های شناختی - رفتاری است. درمان شناختی - رفتاری روی آوردی مسئله مدار است و بدین منظور طراحی شد که سریع، عملی، و هدفمند باشد و مهارت های طولانی مدتی را به افراد ارائه دهد تا سالم بماند (۲۲). در واقع در این روش فرد تشویق می شود تا رابطه بین افکار منفی و احساس خود را به عنوان فرضیه هایی که باید در بوته آزمایش گذاشته شوند، تلقی کرده و از رفتارهایی که نتیجه افکار منفی است به عنوان مکملی برای اعتبار یا درستی آن افکار استفاده کند (۲۳). در سال های اخیر پژوهش های بسیاری درباره اثربخشی درمان شناختی - رفتاری بر متغیرهای روان شناختی انجام شده است. با وجود این پژوهش های اندکی

(۲۴، ۲۵) به اثربخشی درمان شناختی و رفتاری بر اهمال کاری تحصیلی دانش آموزان پرداخته اند. نتایج این پژوهش ها نشان می دهد در مان شناختی - رفتاری بر کاهش اهمال کاری در نوجوانان اثربخش است. همچنین نتایج پژوهش دیگری (۲۶) تأیید می کند که درمان شناختی - رفتاری مثبت نگر بر کاهش اهمال کاری تحصیلی دانش آموزان مؤثر است. اثربخشی درمان شناختی - رفتاری بر خودکارآمدپنداری توسط پژوهشگران دیگری مورد بررسی قرار گرفت که نتایج حاکی از افزایش خودکارآمدپنداری در تحمل درد بیماران بود (۲۷). نتایج پژوهشی دیگر (۲۸) نیز نشان داد که آموزش مدیریت خشم با درمان شناختی - رفتاری در افزایش خودکارآمدپنداری دانش آموزان با اختلال نارسایی توجه - فزون کنشی مؤثر است. همچنین پژوهش ها (۲۹، ۳۰) نشان دادند که درمان شناختی - رفتاری بر افزایش خودکارآمدپنداری تحصیلی و مؤلفه های آن شامل استعداد^۶، کوشش^۷، و بافت^۸ در دانش آموزان دارای وسواس - بی اختیاری^۹ تأثیر معناداری دارد.

از آنجایی که دانش آموزان از گروه هایی هستند که با مشکل اهمال کاری و خودکارآمدپنداری درگیر هستند و این مسئله برای آنان و خانواده های آنها و نیز سیستم آموزشی کشاکش ایجاد می کند و با توجه به این که اهتمام بیشتر به موارد ذکر شده و برخورد کارشناسانه می تواند گامی در جهت حل مسئله های آموزشی یادگیرندگان در سطوح مختلف تحصیلی باشد و در نهایت با توجه به گسترش اهمال کاری تحصیلی در میان دانش آموزان و ارتباط نزدیک آن با متغیر خودکارآمدپنداری، ضرورت انجام پژوهشی برای تعیین درمانی اثربخش برای آن در این قشر حس می شود. در نتیجه بنا به اهمیت و ضرورت موضوع مطرح شده، هدف این پژوهش پاسخ به این سؤال است که آیا درمان شناختی - رفتاری بر اهمال کاری تحصیلی و خودکارآمدپنداری دانش آموزان مقطع متوسطه شهر رشت اثربخش است؟

1. Personal
2. Social/environmental
3. Behavioral
4. Self Confidence
5. Achievement

6. Talent
7. Effort
8. Context
9. Obsessive - compulsive disorder

روش

(الف) طرح پژوهش و شرکت کنندگان: در این پژوهش از روش تجربی با طرح پیش آزمون- پس آزمون با گروه گواه استفاده شد. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش آموزان دختر پایه یازدهم شهر رشت شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۷ بود برای انتخاب نمونه با توجه به حداقل حجم نمونه در پژوهش های تجربی (۳۱)، تعداد ۳۰ نفر با روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای انتخاب شدند. بدین ترتیب که ابتدا فهرستی از تمامی مدارس دخترانه مقطع متوسطه شهر رشت تهیه و در آن به هر مدرسه یک کد اختصاص داده شد و سپس با قرعه کشی، یک مدرسه به تصادف انتخاب شد. به دانش آموزان این مدارس پرسشنامه اهمال کاری تحصیلی^۱ و پرسشنامه خودکارآمدی پنداری^۲ داده شد. سپس از میان دانش آموزان که نمرات یک انحراف معیار بالاتر از میانگین در پرسشنامه اهمال کاری تحصیلی و نمرات یک انحراف معیار پایین تر از میانگین در پرسشنامه خودکارآمدی پنداری کسب کرده بودند، ۳۰ دانش آموز همتا با بیشترین نمرات اهمال کاری و کمترین نمرات خودکارآمدی پنداری، انتخاب شدند و به روش تصادفی در دو گروه آزمایش (دانش آموزان و گروه گواه (۱۵ دانش آموز) جای دهی شدند. ملاک های ورود به پژوهش شامل رضایت کتبی والدین یا سرپرست قانونی آنها، برخورداری از بهره هوشی بهنجار (با توجه به پرونده تحصیلی)؛ و معیارهای خروج از پژوهش شامل تکمیل ناقص پرسشنامه ها توسط افراد نمونه، دارا بودن اختلال روان شناختی (با توجه به پرونده تحصیلی)، و غیبت بیش از دو جلسه بود.

(ب) ابزار

۱. پرسشنامه اهمال کاری تحصیلی: این پرسشنامه توسط سولومون و راث بلوم^۳ (۱۹۸۴) ساخته شد و آن را مقیاس اهمال کاری تحصیلی نام نهادند. این مقیاس دارای ۲۷ گویه است و ۳ مؤلفه را مورد ارزیابی قرار می دهد: مؤلفه یکم، آماده شدن برای امتحانات^۴ (گویه های ۱ تا ۶)؛ مؤلفه دوم، آماده شدن برای تکالیف^۵ (گویه های ۹ تا ۱۷)؛ و مؤلفه سوم، آماده شدن برای مقاله های پایان ترم^۶ (گویه های ۲۰ تا ۲۵) است. افزون بر ۲۱ گویه

مذکور، ۶ گویه (۲۷، ۲۶، ۱۹، ۱۸، ۸، ۷) برای سنجش دو ویژگی احساس ناراحتی نسبت به اهمال کار بودن و تمایل به تغییر عادت تعلل ورزی در نظر گرفته شده است. نحوه پاسخ دهی به گویه ها به این ترتیب است که پاسخ دهندگان میزان موافقت خود را با هر گویه با انتخاب یکی از گزینه های «هرگز»، «به ندرت»، «گاهی»، «بیشتر اوقات» و «همیشه» نشان می دهند که به گزینه «هرگز» نمره ۱، «به ندرت» نمره ۲، «گاهی» نمره ۳، «بیشتر اوقات» نمره ۴، «همیشه» نمره ۵ تعلق می گیرد. همچنین در این مقیاس گویه های (۲، ۴، ۶، ۱۱، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۲۱، ۲۳، ۲۵) به روش معکوس نمره گذاری می شوند. بیشترین نمره کل ۱۳۵ و کمترین نمره ۲۷ است. کسب نمره بالا در این پرسشنامه به منزله اهمال کاری در مؤلفه های تحصیلی و نمره کل است. کمترین نمره زیرمقیاس ۸ و بیشترین، ۵۵ است. اعتبار نسخه اصلی با روش آزمون های همتا ارزیابی و مطلوب گزارش شد (۳۲). در بخش روایی، ضمن تأیید روایی عاملی بیان شده (نوعی روایی سازه)، نتایج مربوط به بررسی روایی همگرا، حاکی از همبستگی مثبت و معنادار بین آزمون اهمال کاری تحصیلی و گزارش های فردی بود ($p < 0/001$ و $r = 0/24$) (۳۳). همچنین در ایران در پژوهشی ضریب اعتبار پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ $0/73$ تا $0/91$ به دست آمد و روایی عاملی پرسشنامه نیز تأیید شد و همان عامل های اصلی پرسشنامه به دست آمد. (۳۴). در این پژوهش نیز روایی صوری و محتوایی پرسشنامه با روش کیفی و با نظرخواهی از متخصصان به شیوه های شاخص و نسبت روایی محتوا، مطلوب به دست آمد.

۲. پرسشنامه خودکارآمدی پنداری: این مقیاس توسط شرر^۷ در سال ۱۹۸۲ جهت تعیین سطوح مختلف خودکارآمدی پنداری عمومی افراد و ارزیابی میزان کارآمدی و قابلیت اعتماد به توانایی خود ساخته شده است. مقیاس خودکارآمدی پنداری شرر، ۱۷ گویه دارد و هر گویه دارای ۵ گزینه است. بدین ترتیب به گویه های ۱، ۳، ۸، ۹، ۱۳ و ۱۵ برحسب لیکرت نمرات ۵ تا ۱ تعلق می گیرد و بقیه موارد نمره ۱ تا ۵ (کاملاً موافق: ۱ تا کاملاً مخالف: ۵). بالاترین نمره خودکارآمدی پنداری در این مقیاس ۸۵ و پایین ترین ۱۷ خواهد بود که نمرات بالا تر از ۵۱ به منزله

1. Questionnaire of academic procrastination
2. Self-efficacy questionnaire
3. Solomon and Rothblum
4. Exams

5. Projects
6. Term papers
7. Self-efficacy questionnaire
8. Sherer

خودکارآمدپنداری بالاتر و نمرات پایین تر، سطوح خودکارآمدپنداری پایین را گزارش می کند. شرر در پژوهش خود آلفای کرونباخ این پرسشنامه را ۰/۸۶ گزارش می کند (۳۵). در ایران پژوهشی (۳۶) اعتبار این پرسشنامه را با روش همسانی درونی ۰/۸۶ و روایی ملاکی آن را ۰/۳۴ گزارش کرده است. در این پژوهش نیز روایی صوری و محتوایی پرسشنامه با روش کیفی و با نظرخواهی از متخصصان به شیوه های شاخص و نسبت روایی محتوا، مطلوب به دست آمد.

(ج) معرفی برنامه مداخله ای: در این پژوهش، متغیر مستقل درمان شناختی - رفتاری بود که براساس برنامه مداخله ایس (۳۷) طراحی شده

است. این درمان توسط ایس در سال ۱۹۵۵ مطرح شد و به نقش مؤثر نگرش ها، اندیشه ها و باورها تأکید دارد. براساس این روی آورد شناخت، عواطف و هیجان ها، و رفتارهای فرد تعامل سه جانبه با یکدیگر دارند و بیماری روانی حاصل این تعامل سه جنبه است (۳۷). پژوهشگر براساس نظریه شناختی و رفتاری به افراد آموزش می دهد که بر رفتارشان نظارت داشته و آن را اصلاح کنند (۳۸). این درمان در مدرسه و توسط پژوهشگر در ۸ جلسه (۴۵ دقیقه ای) هفته ای یک بار به آزمودنی های گروه آزمایش ارائه شد. خلاصه جلسات درمان شناختی - رفتاری ایس در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱: خلاصه جلسات درمان شناختی - رفتاری

جلسه	شرح جلسه	تکلیف
یکم	معارفه، معرفی درمان و اهداف آن، توصیف اهمال کاری تحصیلی، آموزش رابطه سه بعد تفکر	
دوم	آموزش افکار خودآیند منفی و هدف گذاری	ثبت افکار خودآیند در طول هفته
سوم	ردیابی افکار خودآیند منفی در تکلیف جلسه قبل توسط خود دانش آموزان، بررسی و اصلاح درمانگر و گفتگو درباره آنها	درجه بندی افکار خودآیند منفی از صفر تا صد و اولویت بندی اهداف.
چهارم	بررسی نحوه تشخیص و شدت یابی، آموزش خطاهای شناختی، مدیریت زمان	شناخت موقعیت هایی که در آن شناخت معیوب دارند.
پنجم	تشخیص خطاهای شناختی و افکار خودآیند منفی توسط خود دانش آموزان، بررسی و اصلاح درمانگر و گفتگو درباره آنها	بر طبق الگوی ایس ۱۰ مورد از باورهایی که مانع از ابراز خود هستند را شناسایی کنند.
ششم	آموزش علائم افکار غیرمنطقی	تشخیص و ثبت افکار غیرمنطقی در موقعیت های مختلف
هفتم	تشخیص افکار غیرمنطقی توسط خود دانش آموزان، بررسی و اصلاح توسط درمانگر و گفتگو درباره آنها، ارائه تکلیف	تشخیص آثار مخرب افکار غیرمنطقی بر زندگی روزمره
هشتم	تشخیص افکار خودآیند منفی، خطاهای شناختی و باورهای غیرمنطقی در تکلیف جلسه قبل توسط خود دانش آموزان، بررسی و اصلاح توسط درمانگر و گفتگو درباره آنها، جمع بندی	

(د) روش اجرا: بعد از کسب مجوزهای لازم اداری و علمی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت و سازمان آموزش و پرورش شهرستان رشت، افراد نمونه به شرحی که در بخش روش شناسی توضیح داد شد به شیوه خوشه ای چندمرحله ای انتخاب شدند و در دو گروه آزمایش و گواه به طور تصادفی جای دهی شدند. قبل از اجرای مداخله برای والدین دانش آموزان جلسه ای برگزار شد و به آنها اطمینان خاطر داده شد که این اطلاعات صرفاً جهت انجام پژوهش مورد استفاده قرار می گیرد. مداخله توسط پژوهشگر و در سالن مدرسه به صورت گروهی انجام شد. در طی این مدت افراد گروه گواه آموزش های معمول مدرسه را دریافت می کردند و به آنها قول داده شد که در پایان پژوهش خلاصه ای از برنامه

را دریافت می کنند. در این پژوهش اصول اخلاقی همچون رضایت آگاهانه شرکت کنندگان، اصل رازداری پژوهشگر، و توانایی خروج از گروه رعایت شد. پس از جمع آوری داده ها، جهت تجزیه و تحلیل از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ و روش تحلیل کوواریانس تک متغیره استفاده شد.

یافته ها

برای بررسی فرضیه پژوهش از آزمون تحلیل کواریانس تک متغیره استفاده شد. در جدول ۲ شاخص های آمار توصیفی متغیرهای وابسته گروه آزمایش و گواه در پیش آزمون و پس آزمون گزارش شده است.

جدول ۲: شاخص‌های آماری متغیرهای وابسته گروه آزمایش و گواه در پیش‌آزمون و پس‌آزمون

متغیر	گروه	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
خودکارآمدپنداری	آزمایش	۴۸/۲۱	۹/۲۱	۵۸/۴۴	۲/۸۵
	گواه	۴۷/۰۹	۱۰/۳۳	۴۶/۶۳	۲/۸۵
اهمال کاری تحصیلی	آزمایش	۷۵/۵۴	۸/۰۳	۵۹/۸۲	۲/۸۶
	گواه	۷۴/۹۱	۷/۴۱	۷۶/۷۸	۲/۸۶

توجه به نتایج، داده‌ها حدوداً نرمال است. نتایج آزمون شیب رگرسیون برای تعامل بین متغیر مستقل و پیش‌آزمون، از نظر آماری معنادار نیست ($P > 0/05$)؛ بنابراین مفروضه‌های همگنی رگرسیون مورد تأیید است. همچنین با توجه به معنادار نبودن آزمون لوین در تمام سطوح شرط همگنی واریانس خطای متغیرهای پژوهش در دو گروه (آزمایش و گواه) تأیید می‌شود ($P > 0/05$)؛ جدول ۳ نتایج تحلیل کوواریانس تک‌متغیره برای بررسی تفاوت گروه‌های آزمایش و گواه در نمره کل متغیر اهمال کاری و خودکارآمدپنداری نشان داده است.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود میانگین نمره پس‌آزمون اهمال کاری در گروه‌های آزمایش (۵۹/۸۲) کمتر از میانگین نمره اهمال کاری در پیش‌آزمون (۷۵/۵۴) است. همچنین میانگین نمره خودکارآمدپنداری در گروه آزمایش در پس‌آزمون (۵۸/۴۴) بیشتر از این نمره در پیش‌آزمون (۴۸/۲۱) است. برای بررسی بیشتر از آمار استنباطی استفاده شد. قبل از انجام گزارش تحلیل، ابتدا مفروضه‌های این آزمون مورد بررسی قرار گرفت. جهت بررسی مفروضه نرمال بودن از شاخص کجی و کشیدگی استفاده شد که در دامنه ۲ و -۲ قرار داشت. با

جدول ۳: نتایج تحلیل کوواریانس تک‌متغیره برای بررسی تفاوت گروه‌های آزمایش و گواه در متغیرهای خودکارآمدپنداری و اهمال کاری

منابع تغییرات	Ss	dF	MS	F	سطح معناداری	η^2
اهمال کاری	۱۶۷۱/۰۸	۱	۱۶۷۱/۰۸	۱۵/۶۱	۰/۰۱	۰/۳۸
خطا	۲۶۷۶/۸۳	۲۵	۱۰۷/۰۷			
خودکارآمدپنداری	۸۱۱/۷۲	۱	۸۱۱/۷۲	۷/۶۴	۰/۰۱	۰/۲۳
خطا	۲۶۵۷/۲۷	۲۵	۱۰۶/۲۹			

خودکارآمدپنداری دانش‌آموزان، نشانگر آن است که میانگین متغیرهای وابسته در این گروه‌های آزمایش و گواه متفاوت است. اندازه اثر این درمان در سطح جامعه کوچک است. با توجه به نتایج می‌توان گفت که درمان شناختی - رفتاری سبب افزایش خودکارآمدپنداری شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش بیانگر این است که درمان شناختی - رفتاری به کاهش اهمال کاری تحصیلی دانش‌آموزان منجر شده است. نتایج این پژوهش با نتایج یافته‌های پیشین (۲۴-۲۶) از نظر اثربخشی درمان شناختی - رفتاری بر کاهش اهمال کاری تحصیلی هم‌سواست. در تبیین این یافته می‌توان گفت محرک اصلی اهمال کاری، شیوه‌های تفکر افراد است؛ به طوری که بین نیت‌ها، اهداف یا اولویت‌ها با عملکرد افراد اختلاف زیادی وجود

با توجه به نتایج جدول (۳) اثر در مان شناختی - رفتاری بر اهمال کاری تحصیلی دانش‌آموزان برابر با $F = 15/61$ است که در سطح ($P < 0/01$) معنادار است. معنادار شدن اثر درمان شناختی - رفتاری بر اهمال کاری تحصیلی دانش‌آموزان، نشانگر آن است که میانگین متغیرهای وابسته در این گروه‌های آزمایش و گواه متفاوت است. اندازه اثر ۰/۳۸ نیز نشان می‌دهد که این تفاوت در جامعه متوسط است. با توجه به این نتایج می‌توان گفت که درمان شناختی - رفتاری سبب کاهش اهمال کاری در دانش‌آموزان شده است.

همچنین با توجه به نتایج جدول (۳) اثر درمان شناختی - رفتاری بر خودکارآمدپنداری دانش‌آموزان برابر با $F = 7/64$ است که در سطح ($P < 0/01$) معنادار است. معنادار شدن اثر درمان شناختی - رفتاری بر

دارد؛ بنابراین تئوری شناختی - رفتاری با جایگزینی باورهای غیرمنطقی با باورهای عقلانی می‌تواند در شیوه‌های تثبیت شده تفکر افراد که سبب تعلل ورزی می‌شود تأثیر بگذارد (۲۵). روی آورد شناختی - رفتاری با آموزش فن‌هایی مانند نشانه‌های محرک، مدیریت زمان، هدف‌گذاری، سخت‌کوشی آموخته‌شده، خودکار بودن، مهار محرک، الگوسازی، دستاورد های اجرایی، پیاده‌سازی اهداف، ماریچ‌های موفقیت و همجوشی سعی در برطرف کردن مشکلات ناشی از اهمال کاری دارد (۱۳). این روی آورد به واسطه بازسازی شناختی، توجه به آگاهی و فن‌های رفتاری در کاهش اهمال کاری و در نتیجه بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مؤثر است.

روی آورد شناختی - رفتاری به اکتساب و استفاده از مهارت‌ها توجه ویژه‌ای دارد و از این مهارت‌ها به‌عنوان واسطه درمانی در نتایج استفاده می‌کند؛ بنابراین مداخله شناختی - رفتاری سبب افزایش آگاهی دانش‌آموزان از میزان اهمال کاری آنها شده است. در این پژوهش آموزش مهارت‌های تصمیم‌گیری، تعیین محدودیت‌های زمانی و مهارت‌های حل مسئله سبب شد که دانش‌آموزان در حل مسائل زندگی روزمره به جای واکنش‌های تکانشی و عجولانه از روش گام‌به‌گام حل مسئله استفاده کنند. آزمودنی‌ها یاد گرفتند که اهداف خود را اولویت‌بندی کنند و آنها را برای خود روشن سازند و از آنجا که یکی از دلایل اهمال کاری نامشخص بودن هدف برای خود فرد است، بنابراین انتظار می‌رود که اهمال کاری آزمودنی‌ها به واسطه روش سازمان‌دهی اولویت‌ها کاهش یابد. همچنین به نظر می‌رسد افراد اهمال‌کار اهدافی که کوتاه‌مدت و همراه با پاداش فوری باشند را به اهداف بلندمدت ترجیح می‌دهند، بدین ترتیب با آموزش اولویت‌بندی فعالیت‌ها و بازسازی شناختی به افراد آموزش داده شد که باور ناکارآمد مذکور را تصحیح کنند و همچنین با اولویت‌بندی اهداف به اهداف طولانی‌مدت خود هم در زمان مناسب بپردازند تا از این راه در انجام دادن فعالیت‌ها کمتر تعلل کنند. در تأیید این یافته می‌توان به نتایج پژوهشی اشاره کرد که نشان داد آموزش شناختی - رفتاری در کاهش اهمال کاری تحصیلی مؤثر بوده است (۲۶).

یافته‌های این پژوهش بیانگر این است که درمان شناختی - رفتاری در افزایش خودکارآمدپنداری دانش‌آموزان مؤثر بوده است. نتایج این

پژوهش با نتایج یافته‌های پیشین (۲۷-۳۰) از نظر اثربخشی در مان شناختی - رفتاری بر متغیر خودکارآمدپنداری همسو است. در تبیین تأثیر درمان شناختی - رفتاری بر افزایش خودکارآمدپنداری دانش‌آموزان می‌توان گفت منبع اثر گذار بر پیدایش و میزان خودکارآمدپنداری، مؤلفه‌های شناختی است (۱۶)؛ بنابراین مداخله شناختی - رفتاری بیشتر می‌تواند اثربخش باشد زیرا که فرض زیربنایی این است که تغییر شناخت سبب تغییرات رفتاری و هیجانی می‌شود (۲۵). با توجه به اینکه خودکارآمدپنداری بعد شناختی ارزیابی خود است، این روی آورد از طریق اصلاح و تغییر مؤلفه‌های شناختی ناکارآمد که سبب کاهش خودکارآمدپنداری می‌شوند، می‌تواند خودکارآمدپنداری را افزایش دهد. روی آورد شناختی - رفتاری مورد استفاده در پژوهش حاضر به نوجوانان کمک کرد تا از طریق ایفای نقش، افکار خود کار منفی و صحبت‌های منفی خود را که باعث کاهش خودکارآمدپنداری می‌شوند، شناسایی کنند؛ و تکلیف خانه آموزش مهارت‌های حل مسئله و مقابله به آنها کمک کرده است تا راه حل‌های عملی‌تری را در یک موقعیت مشکل انتخاب کنند. همچنین فن تفکیک هدف‌ها در زمینه‌های مختلف و برنامه‌ریزی گام‌به‌گام برای رسیدن به آنها به فرد در دست‌یابی به اهدافش و بهبود خودکارآمدپنداری کمک کرد. این افراد از طریق الگوسازی و ایفای نقش، چگونگی برخورد با انتقاد را فراگرفتند. در نتیجه به نظر می‌رسد که روی آورد شناختی - رفتاری از طریق تأکید بر عامل‌های شناختی و رفتاری و دست‌کاری و اصلاح آنها می‌تواند بر خودکارآمدپنداری تأثیر بگذارد. روی آورد شناختی - رفتاری به شخص در کسب تصویری کارآمد از خود و فراگیری مهارت‌های مقابله‌ای ضروری برای مدیریت شرایط و باور به توانمندی در حل مشکلات روزمره کمک می‌کند. در تأیید این نکته می‌توان به نتایج پژوهش چان و همکاران اشاره کرد. چان و همکاران (۳۰) در پژوهش خود دریافتند که ذهن آگاهی مبتنی بر درمان شناختی و رفتاری می‌تواند تغییرات مثبت قابل توجهی در همدلی، شفقت به خود، کاهش تنیدگی و خودکارآمدپنداری در افراد داشته باشد (۳۰). به‌عنوان نتیجه‌گیری پایانی می‌توان گفت پیشینه پژوهشی اندکی از اثربخشی درمان شناختی - رفتاری بر متغیر اهمال کاری تحصیلی دانش‌آموزان حمایت می‌کرد و نتایج پژوهش حاضر توانست اثربخشی درمان شناختی - رفتاری را بر

علمی آن تحت شماره ۱۱۷۲۰۷۰۵۹۶۲۰۵۹ در تاریخ ۱۳۹۶/۷/۲۶ توسط دانشگاه صادر و در تاریخ ۲۲ شهریور ۱۳۹۷ با موفقیت دفاع شد. مجوز اجرایی برنامه مداخله‌ای بر روی افراد نمونه توسط سازمان آموزش و پرورش شهر رشت (ایران) در تاریخ بهمن ۱۳۹۶ صادر شد. کدهای اخلاقی سازمان نظام روان‌شناسی ایران مانند اصل رازداری، محرمانه ماندن اطلاعات، دریافت رضایت کتبی از افراد نمونه و اجرای مداخله برای گروه گواه در این پژوهش رعایت شده است.

حامی مالی: پژوهش حاضر بدون هیچ گونه حمایت مالی از جانب سازمان خاصی انجام شده است.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده یکم مسئول جمع‌آوری داده‌ها و طراح و ایده پرداز طرح است. نویسنده دوم به‌عنوان استاد راهنمای و نویسنده مسئول مقاله است. همه نویسندگان مقاله را خوانده و تأیید کرده‌اند.

تضاد منافع: انجام این پژوهش برای نویسندگان هیچ گونه تعارض در منافع را به دنبال نداشته است و نتایج آن به‌صورت کاملاً شفاف و بدون سوگیری گزارش شده است.

در دسترس بودن داده‌ها: مواد و داده‌های این پژوهش در اختیار نویسنده مسئول قرار دارد که در صورت درخواست منطقی در اختیار سایر پژوهشگران قرار می‌گیرد.

تشکر و قدردانی: پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که از همه شرکت‌کنندگان در پژوهش و مدیران محترم مدارس و سایر استادان و دوستانی که یاری‌گر ما در این پژوهش بوده‌اند تشکر و قدردانی کنند.

متغیر اهمال کاری تحصیلی و خودکارآمدپنداری نشان دهد و راه را برای مطالعات بعدی پژوهشگران مهیا سازد.

پژوهش حاضر نیز مانند هر پژوهش دیگر محدودیت‌هایی دارد که تعمیم‌پذیری نتایج را با محدودیت‌هایی روبه‌رو می‌کند. بنابراین براساس محدودیت‌های روش شناختی این پژوهش مانند عدم کنترل تمامی متغیرهای جمعیت‌شناختی افراد نمونه و یا عدم هم‌تاسازی کامل افراد نمونه و متفعل بودن گروه گواه، پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی به رفع این محدودیت‌ها پرداخته شود. همچنین براساس یافته‌های این پژوهش پیشنهاد می‌شود که این برنامه درمانی به صورت آموزش مستقیم و غیرمستقیم در قالب برنامه‌های مختلف در مدارس توسط مشاوران و درمانگران مورد توجه قرار گیرد تا شاهد ارتقای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و بهبود شاخص‌های روان‌شناختی آنها باشیم.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده یکم در رشته روان‌شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی رشت است که مجوز

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

References

- Niknam M, ZandKarimi G, Amiri F. Effectiveness of Training to Overcome the Learned Helplessness on Academic Procrastination and Self-efficacy of Adolescent girls. *J Adolesc Youth Psychol Stud*. 2023;4(4):71-80. <https://doi.org/10.61838/kman.jayps.4.4.8>. [Link]
- Lucio R, Hunt E, Bornovalova M. Identifying the necessary and sufficient number of risk factors for predicting academic failure. *Dev Psychol*. 2012;48(2):422-8. <https://doi.org/10.1037/a0025939>. [Link]
- Steel P, Klingsieck KB. Academic procrastination: Psychological antecedents revisited. *Aust Psychol*. 2016;51(1):36-46. <https://doi.org/10.1111/ap.12173>. [Link]
- Fani S, Zolfy V, Karimi M. The effectiveness of teaching emotion regulation strategies in the components of academic procrastination and the components of academic performance of girl high school students. *Educ Scholast Stud*. 2022;11(1):255-78. [Persian]. [Link]
- Svartdal F, Dahl T, Gamst-Klaussen T, Koppenborg M, Klingsieck K. How Study Environments Foster Academic Procrastination: Overview and Recommendations. *Front Psychol*. 2020;11:540910. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.540910>. [Link]
- Steel P, Svartdal F, Thundiyil T, Brothen T. Examining procrastination across multiple goal stages: a longitudinal study of temporal motivation theory. *Front Psychol*. 2018;9(327). doi: 10.3389/fpsyg.2018.00327. [Link]
- Wang Y, Gao H, Sun C, Liu J, Fan X. Academic procrastination in college students: The role of self-leadership. *Pers Individ Dif*. 2021;178:110866. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110866>. [Link]
- Sarid M, Peled Y, Vaknin-Nusbaum V. The relationship between second language college students' perceptions of online feedback on draft-writing and academic procrastination. *Read*. 2021;Writ:1-25. <https://doi.org/10.1007/s11145-020-10111-8>. [Link]
- Wasim A, Adeb M, Mateen M. Mediating Role of Academic Procrastination between Emotional Intelligence and Academic Performance of Pakistani Youth. *J Prof Appl Psychol*. 2021;2(1):43-52. <https://doi.org/10.52053/jpap.v2i1.35>. [Link]
- Jin HX, Wang WC, Lan XY. Peer attachment and academic procrastination in chinese college students: a moderated mediation model of future time perspective and grit. *Front Psychol*. 2019;10:2645. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02645>. [Link]
- KazemiRezaei S, Saeidpoor S, Noury R, Ahmadi F, Parooi M. The Mediating Role of Test Anxiety in Relationship between Procrastination with High Risk Behaviors in Students. *J Child Ment Heal*. 2017;4(2):125-34. [Persian]. [Link]
- Zhang S, Feng T. Modeling procrastination: Asymmetric decisions to act between the present and the future. *J Exp Psychol Gen*. 2020;149(2):311. <https://doi.org/10.1037/xge0000643>. [Link]
- Rozental A, Carlbring P. Understanding and Treating Procrastination: A Review of a Common Self-Regulatory Failure. *Psychology*. 2014;5(13):1488-502. <https://doi.org/10.4236/psych.2014.513160>. [Link]
- Liu G, Cheng G, Hu J, Pan Y, Zhao S. Academic Self-Efficacy and Postgraduate Procrastination: A Moderated Mediation Model. *Front Psychol*. 2020;11:1752. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01752>. [Link]
- Farmer H, Xu H, Dupre M. Self-Efficacy. *Encycl Gerontol Popul Aging*. 2022;Cham(Springer International Publishing):4410-3. https://doi.org/10.1007/978-3-030-22009-9_1092. [Link]
- Farley H. Promoting self-efficacy in patients with chronic disease beyond traditional education: A literature review. *Nurs open*. 2020;7(1):30-41. <https://doi.org/10.1002/nop2.382>. [Link]
- Schunk DH, DiBenedetto MK. Self-efficacy and human motivation. *Adv Motiv Sci*. 2021;8:153-79. <https://doi.org/10.1016/bs.adms.2020.10.001>. [Link]
- Zhao L, Li Y, Ke S, Lee K. Self-efficacy and cheating among young children. *J Exp Child Psychol*. 2024;241:105843. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2023.105843>. [Link]
- LEE SD, KUNCEL NR, Jacob G. Personality, attitude, and demographic correlates of academic dishonesty: A meta-analysis. *Psychol Bull*. 2020;146(11):1042. <https://doi.org/10.1037/bul0000300>. [Link]
- Arias-Chávez D, Ramos-Quispe T, Villalba-Condori KO, Cangalaya-Sevillano LMLM. Self-efficacy and academic procrastination: a study conducted in university students of Metropolitan Lima. *Int J Innov Creat Chang*. 2020;11(10):374-90. <https://hdl.handle.net/20.500.12394/7616>. [Link]
- Hadadan F, Ghajareih M. Investigation the Relationship between Study Habits and Procrastination and academic performance with the Mediation of Self-Efficacy of First Grade High School Girls in Neyriz. *Q J Women Soc*. 2022;13(50):213-28. [Persian]. [Link]
- Vasile C. Rational/irrational beliefs dynamics in adults,. *Procedia Soc Behav Sci*. 2012;69:2108-13. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.12.173>. [Link]
- Stipek D, Daniels D. Parents' beliefs about appropriate education for young children. *J Appl Dev Psychol*. 2014;13(3):293-310. [https://doi.org/10.1016/0193-3973\(92\)90034-F](https://doi.org/10.1016/0193-3973(92)90034-F) [Link]
- Toker B, Avci R. Effect of Cognitive-Behavioral-Theory-based Skill Training on Academic Procrastination Behaviors of University Students. *Educ Sci Theory Pract*. 2015;15(5):1157-68. <https://doi.org/10.12738/estp.2015.5.0077>. [Link]
- Ugwuanyi C., Gana C., Ugwuanyi C. Efficacy of Cognitive Behaviour Therapy on Academic Procrastination Behaviours Among Students Enrolled in Physics, Chemistry and Mathematics Education (PCME). *J Rat-Emo Cogn Ther*. 2020;38:522-539. <https://doi.org/10.1007/s10942-020-00350-7>. [Link]

26. Zarei S, Fooladvand K, Zebarjadi Shabani Z. The Effectiveness of Positive Cognitive-Behavioral Therapy on Boredom and Academic Procrastination of Female Students. *J New Thoughts Educ.* 2022;18(4):1-13. [Persian]. [\[Link\]](#)
27. Yang J, Lo WLA, Zheng F, Cheng X, Yu Q, Wang C. Evaluation of Cognitive Behavioral Therapy on Improving Pain, Fear Avoidance, and Self-Efficacy in Patients with Chronic Low Back Pain: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Pain Res Manag.* 2022;2022(1):4276175. <https://doi.org/10.1155/2022/4276175>. [\[Link\]](#)
28. Hosseinneshad A, Abolghasemi S, Vatankhah R, Khalatbari J. Comparison of the Effectiveness of Anger Management Training based on Cognitive Behavioral Therapy Approach and Narrative Therapy on Academic Self- efficiency and Academic Resilience in Students with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD). *J Child Ment Heal.* 2020;7(2):1-16. [Persian]. [\[Link\]](#)
29. AzarakhshBajestani A, SHIRAZI M, SanagouyeMoharer G. Determining the Effectiveness of Cognitive-Behavioral Therapy on Academic Self-Efficacy and Its subscales in Female Students with Obsessive-Compulsive Disorder. *MIDDLE East J Disabil Stud.* 2022;12(0):0-0. [Persian]. [\[Link\]](#)
30. CHAN SH, YU CK-C, LI AW. Impact of mindfulness-based cognitive therapy on counseling self-efficacy: A randomized controlled crossover trial. *Patient Educ Couns.* 2021;104(2):360-8. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2020.07.022> [\[Link\]](#)
31. Fallah Menesh E, Watankhah H, Razavi MS. Investigating the effectiveness of calming stories on preschool children's aggression. *Appl Res Consult.* 2018;1(2):103-16. [Persian]. [\[Link\]](#)
32. Solomon LJ, Rothblum ED. Academic procrastination: frequency and cognitive-behavioral correlates. *J Couns Psychol.* 1984;31(4):503. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.31.4.503>. [\[Link\]](#)
33. Solomon LJ, Rothblum E. Procrastination assessment scale students. *Dict Behav Assess Tech.* 1988;358-60. <https://doi.org/10.1037/t09250-000>. [\[Link\]](#)
34. NEMATI M, ShomalOskoei A, SABERI H. The Mediating Role of Academic Self-Efficacy in the Relationship between Psychological Capital and Academic Procrastination in Students. *Islam LIFE STYLE CENTERED Heal.* 2022;6(3):321-32. [Persian]. [\[Link\]](#)
35. Sherer M, Maddux J, Mercandante B, Prentice-Dunn S, Jacobs B, Rogers R. The self-efficacy scale: Construction and validation. *Psychol Rep.* 1982;51:663-71. <https://doi.org/10.2466/pr0.1982.51.2.663>. [\[Link\]](#)
36. Asgharnejad T, AhmadiDehghotboddini M, Elah FV, Khodapanahi M. Psychometric properties of Sherer's general self-efficacy scale. *J Psychol.* 2006;10(3):262-74. [Persian]. [\[Link\]](#)
37. Eseadi C. Rational-emotive behavioral intervention helped patients with cancer and their caregivers to manage psychological distress and anxiety symptoms. *World J Clin Oncol.* 2019;10(2):62-6. <https://doi.org/10.5306/wjco.v10.i2.62>. [\[Link\]](#)
38. Moghimian M, Amini R. Comparison of the effect of gestal therapy and ellis cognitive behavioral therapy on assertiveness of nursing students. *IRAN J Nurs.* 2014;27(89):1-11. [Persian]. [\[Link\]](#)